

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 15 Febr. 1877, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 1, i anledning af väckt förslag om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändring af Kongl. Förordningen den 15 Februari 1855 angående behandling af frågor om ersättning för understöd, som af fattigvårdssamhällen i ett af de förenade rikena Sverige eller Norge lemnas nödlidande personer från det andra riket.

Innan Utskottet redogör för innehållet och behandlingen af den motion uti här ifrågavarande ämne, som blifvit till detsamma hänvisad, anser det sig böra uppgifva hvad vid närmast föregående riksdagar i samma eller dermed närbeslägtadt ämne förekommit, och får derföre främst lemna redogörelse för Riksdagens beslut i anledning af en vid 1872 års riksmöte afgifven motion om skyldighet för staten att bestrida de kostnader i fattigvårdshäuseende, som kunna erfordras för sådana svensk medborgare, hvilken öfver ett år vistats i Norge. Dåvarande Tillfälliga Utskottet N:o 3, som fått nämnde motion att behandla, hade föreslagit: "att Riksdagen för sin del ville besluta, samt i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, att derest icke norsk kommun blifvit ålagd att bestrida de kostnader i fattigvårdshäuseende, som möjligen uppkomma för svensk man eller qvinna, under den tid öfver ett år dess vistande i Norge egt rum, svenska staten då måtte ersätta de norska krafanspråken."

Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 80 af den 15 Maj 1872, på grund af det beslut Riksdagen i ämnet fattade, är af följande lydelse:

"Vid pröfningen af detta förslag har Riksdagen, med fästadt afseende å det särskilda politiska förhållande, hvori de begge rikena stå till hvarandra, ansett bil-

ligt och lämpligt vara, att grundsatsen om deras ömsesidiga ersättningsskyldighet i frågor af nämnda beskaffenhet är i lag erkänd och att erforderliga bestämmelser finnas antagna till reglering af sättet för grundsatsens tillämpning, hvarföre Riksdagen funnit sig icke böra understödja ett förslag åsyftande att undanrödja denna redan under en följd af år med skäl erkända grundsats och alla bestämmelser i ämnet; men då den ömsesidiga ersättningsskyldigheten, de förenade rikena emellan, som uti ofvan berörda nådiga förordning erkännes, skulle bibehållas väsentligen på grund af politiska skäl, har det syns Riksdagen, som borde statskassan hufvudsakligen deraf drabbas, samt svenskt fattigvårdssamhälle ej hafva vidsträcktare skyldighet att godtgöra statskassan, än om understödet lemnats inom svenskt fattigvårdssamhälle.

Enligt nu gällande fattigvårdslags § 29 sträcker sig svenskt fattigvårdssamhälles skyldighet att ersätta ett annat för der lemnadt understöd åt en person med hemortsrätt i det förra icke vidare, än till s. k. obligatorisk fattigvård. På grund af förordningen den 15 Februari 1855, på sätt den hittills tillämpats, har det emellertid ålagts de svenska fattigvårdssamhällena att godtgöra statskassan hvarje slags understöd, som, i öfverensstämmelse med fattigvårdslagen i Norge, der lemnats, följaktligen äfven sådant, som icke varit till obligatoriskt hänförligt. Vidare har Riksdagens uppmärksamhet blifvit fästad dervid, att under det, jemlikt stadgande i instruktionen för länens lasarets- och kurhusdirektioner, fri vård lemnas alla veneriskt sjuka samt sådana sjukvårdsbehöfvande från annat distrikt, som äro medellösa, lemnas deremot uti intetdera fallet vården afgiftsfritt i Norge.

Då skäl synes för en sådan förändring i den förevarande förordningen, att statsverket vidkännes berörda kostnader, får Riksdagen, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, härigenom hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om sådan förändring af eller tillägg till bestämmelserna uti ifrågavarande nådiga förordning af den 15 Februari 1855, att svenskt fattigvårdssamhälles skyldighet att godtgöra statskassan förskjuten ersättning för tillfällig fattigvård och sjukvård, lemnad någon dess medlem i Norge, ej må blifva vidsträcktare, än om vården lemnats inom annat svenskt fattigvårdssamhälle.“

I anledning häraf har Kongl. Maj:t uti nådig skrifvelse den 29 November 1872 gifvit till känna att, jemlikt nådiga cirkulärbrevet den 10 Januari 1857, svenskt fattigvårdssamhälles ersättningsskyldighet i förevarande hänseende är inskränkt till allenast sådana fall, der fattigvårdssamhället, om dylik vård lemnats inom annat svenskt fattigvårdssamhälle, ändock skulle vara till ersättning lagligen förbundet, samt att i öfriga fall af tillfällig fattigvård och sjukvård, der förskjuten kostnad blifvit för norska statskassans räkning återfordrad från fattigvårdssamhälle i Sverige och å norsk sida iakttagits hvad i sistberörda förordning är för ersättnings vinnande stadgadt, ersättningsskyldigheten, på sätt äfven Riksdagen förklarar, bör af statsverket fullgöras.

Vid 1873 års riksdag väcktes förslag om förändring af nu gällande stadgande

angående hemorts rätt i allmänhet, som af det Utskott, till hvilket detsamma hänvisades, afstyrktes och af Kammaren afslogs. Två år senare, eller vid riksdagen 1875, föreslogs; "att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa, huruvida ej sådan öfverenskommelse kunde träffas emellan Sverige, å ena sidan, samt Tyskland, Danmark och Norge å den andra, att, när invånare ifrån det ena landet under fem års tid oafbrutet vistats inom något af de öfrige, de skola der åtnjuta hemorts rätt, eller att, om ej öfverenskommelse i antydda riktning kan ske med de två förstnämnde grannrikerna Tyskland och Danmark, det måtte ske med vårt brödrafolk Norge; samt att om ej dylik öfverenskommelse med Norge kan träffas utan Stortingets hörande och beslut, Kongl. Maj:t täcktes till norska Stortinget affåta proposition i ämnet." Öfver hvad sålunda föreslagits hade det årets Tillfälliga Utskott N:o 2, som ansåg att Tyskland och Danmark mer än Norge stå i ett väsentligen olika förhållande till Sverige, i öfrigt yttrat: "att det icke kunde förnekas att åtskilliga kommuner hårdt drabbas af berörda slags fattigvårdsafgifter, stundom uppgående till utomordentligt höga belopp, hvarföre det vore önskligt om någon ersättning eller lättnad deri kunde beredas; men å andra sidan, när fråga är om att af Kongl. Maj:t begära en åtgärd af den beskaffenhet, att underhandlingar med främmande land blifva nödvändiga, man borde fästa ett noggrant afseende på sannolikheten af den framgång dessa underhandlingar skulle kunna röna, hvilken framgång vore mindre trolig, ju mindre dessa land deraf skulle skörda någon fördel, hvarföre motionen ansågs ej böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda;" — hvilket utlåtande ock, utan diskussion, blef af Kammaren bifallet.

På grund af Herr A. P. Linds motion, N:o 118, vid 1876 års riksdag, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående öfverenskommelse emellan Sverige å ena sidan samt Tyska riket, Danmark och Norge å den andra i fråga om hemorts rätt, eller att man borde söka träffa öfverenskommelse derom att, när invånare från det ena landet under fem års tid oafbrutet vistats inom något af de öfriga, de skola der åtnjuta hemorts rätt, eller, om dylik öfverenskommelse ej kunde bringas till stånd med Tyskland och Danmark, så likväl måtte ske med Norge, har dåvarande Tillfälliga Utskottet N:o 3 tillstyrkt att någon åtgärd icke måtte vidtagas i afseende å Tyskland och Danmark, men att Riksdagen, beträffande hemorts rätt Sverige och Norge emellan, ville affåta skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan att Kongl. Maj:t täcktes, om utsig förefunnes till ändamålets vinnande, vidtaga erforderliga åtgärder att, när invånare från det ena landet under viss tid — möjligen högst fem år — oafbrutet vistats i det andra landet, han der skulle njuta hemorts rätt. Under diskussionen om detta utlåtande anmärktes mot Utskottets förslag, hvilket af några till bifall förordades, att, i fråga om fattigunderstöd för det ena rikets undersåter under deras vistande i grannriket, förhållandet är regleradt dels genom särskilda anslag och dels genom gällande mellaurikslag; att, i händelse personen under vistelsen i grannriket der uppehållit sig på olika tider inom olika kommuner, det blefve omöjligt att af-

göra hvilken kommun, som skulle tilldömas underhållsskyldigheten, och således staten få en särskild fattigvård för visst slag af medborgare; att det oftare inträffar att svenskar blifva föremål för fattigvård i Norge, än tvärtom; att, genom likställighet de begge rikena emellan, Norge skulle blifva allt för mycket lidande, hvadan det icke vore sannolikt att någon öfverenskommelse i motionens syfte skulle kunna träffas, samt att, för den händelse att någon oafbrutet under längre tid, minst fem år, vistats utom fattigvårdssamhället, 31 § 2 mom. af vår gällande fattigvårdsförordning, under vissa omständigheter tillåter att staten träder emellan etc. Ärendet blef här- efter återförvisadt. Då det till Kammarerna återkom, hade Utskottet föreslagit underdånig skrifvelses aflåtande till Kongl. Maj:t, innefattande begäran att för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i Kongl. förordningen den 15 Februari 1855, att svenskt fattigvårdssamhälle icke må drabbas af utgifter för fattigunderstöd, som blifvit i Norge lemnadt svensk undersäte. Häremot anfördes åter i Kammarerna, att Utskottet öfverskridit sin befogenhet, då det föreslagit något helt annat än motionären påyrkat, att enligt detta, Utskottets nya förslag Sverige skulle i förhållande till Norge komma att betraktas såsom ett främmande land; att vid 1872 års riksdag en motion i samma syfte afslagits o. s. v. Också blef Utskottets förslag utan votering afslaget.

Nu har samme motionär, Herr *A. P. Lind*, uti motionen N:o 56 vid innevarande riksdag uppgifvit, att många in- och utflyttningar årligen ske emellan Sverige och Norge af arbetarefamiljer samt tillfälliga arbetsökande, hvilka stanna på närmare eller fjernare afstånd från riksgränsen och i grannriket kvarblifva under flera år, utan att hafva förskaffat sig stadigt hemvist, hvarefter de, sedan helsa och krafter blifvit brutna och fattigvårdshjelp erfordrats, till sitt förra hemland återsändas, under det att vanligen höga understöds- och resekostnadsräkningar följa dem i spåren. För att förekomma dylika obehag och för många kommuner ganska känbara kostnader, har motionären föreslagit, att Riksdagen må besluta "att till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse om åstadkommande af en ändring uti Kongl. förordningen af den 15 Februari 1855, åsyftande en vänlig öfverenskommelse med Norge, att in- eller utflyttande personer må efter tvenne års vistelse uti hvilket af de förenade rikena som helst uti fattigvårdshänseende tillhöra det riket, hvarinom de vistas; samt att, om icke någon stadig hemorts rätt under förenämnda tid blifvit förvärfvad, ettdera af rikenas statskassor må utbetala för dylika nödlidande fattiges underhåll och sjukvård."

Efter hvad ofvan blifvit meddeladt, kan Utskottet i korthet yttra sig om nu ifrågakommande motion. Då det synes vara högst sannolikt, för att ej säga säkert, att flertalet af dem, som inom grannriket söka tillfällig arbetsförtjenst, icke uppehåller sig i någon viss kommun derstädes så länge att hemorts rätt inom densamma vinnes, men motionen afser att, der stadig hemorts rätt under föreslagna tiden af två år icke hunnit förvärfvas, statskassan skulle bekosta ifrågakommande underhåll och sjukvård, skulle deraf följa, att statsverket oftast i dylika fall skulle få träda emellan i än

högre grad än för det närvarande undantagsvis är händelsen, hvarigenom fattigunderhållet skulle upphöra att vara, hvad det dock borde vara, ett kommunens åliggande, för att i stället blifva en statsangelägenhet; då fattigvårdssamhälle, som lider af så-dan tunga motionären vill afhjelpa, redan nu är tillförsäkradt att åtminstone icke behöfva ersätta kostnaderna för annan än s. k. obligatorisk fattigvård, som åt någon dess medlem i grannriket blifvit lemnad; då motionärens förslag, om det blefve lag, säkerligen skulle lemna tillfälle till missbruk för att, äfven i fall kostnaden någon gång verkligen eljest skolat drabba kommunen, få densamma på staten öfverflyttad; samt slutligen, då bifall till motionen åtminstone i viss mån kan anses strida mot Riksdagens i ofvan berörda underdåniga skrifvelse den 15 Maj 1872 uttryckta åsigt om hvad som uti ifrågavarande hänseende bör vara ett statens allmänna åliggande, för-anlåtes Utskottet allt härutaf att, helst det synes vara föga sannolikt att man i Norge skulle ingå på ett förslag sådant som detta, hvilket, tillämpadt, uppenbarligen skulle, mot hvad nu är förhållandet, leda till än drygare utgifter för det norska än för det svenska statsverket, hemställa,

att hvad Herr Lind uti sin förevarande motion föreslagit icke må vinna bifall.

På Utskottets vägnar:

Adolf Helander.
